

205 . Târgu Frumos | Județ: Iași | Punct: Baza Pătule | Anul: 2000

Anul: 2000

Cod RAN: 95480.01

Perioade: Preistorie

Epoci: Neolitic, Eneolitic, Epoca bronzului timpuriu

Tipuri sit: locuire

Categorii sit: Domestic, Neatribuit

Autori: Dumitru Boghian, Anca Coroliuc, Vasile Cotiugă, Sergiu Haimovici, Lăcrămioara Elena Istina, Nicolae Ursulescu

Instituții: Universitatea "Ștefan cel Mare", Suceava, Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Iași, Facultatea de Istorie, Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Iași, Facultatea de Istorie, Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Iași, Facultatea de Istorie, Complexul Muzeal "Iulian Antonescu", Bacău, Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Iași, Facultatea de Istorie

Raport

Între 26 iunie și 29 iulie 2000 s-a desfășurat cea de a 11-a campanie de cercetări arheologice pe șantierul-școală de la Târgu Frumos - "Baza Pătule", cu participarea studenților practicanți de la facultățile de istorie ale Universităților "Al. I. Cuza" din Iași și "Ștefan cel Mare" din Suceava, sub conducerea lui Nicolae Ursulescu.

Situl arheologic este situat în partea de N a orașului Târgu Frumos, pe cuesta din dreapta pâ râului Adâncata, afluent de dreapta al Bahluietului (bazinul Jijiei). În acest an, cercetările s-au desfășurat în sectorul D, la marginea estică a cuestei pe care este situată această vastă așezare (cca. 10 ha), aparținând fazei a III-a a culturii Precucuteni.

Întregul sector a fost caroiat, de la început, în pătrate cu latura de 3 m. După ce în anii precedenți suprafața sectorului (de circa 550 m²) a fost secționată perpendicular pe marginea cuestei, pe direcția E - V (șanț nr. V), în acest an s-a procedat la secționarea pe direcția N - S, între cele două alei betonate care mărginesc acest sector, paralel cu ultimul păt ul (nr. 10) al bazei de recepție. Secțiunea (S. VIII) s-a făcut pe linia de carouri D, pe o lungime de 57 m (dintre care porțiunea dintre m. 18 și 33 fusese cercetată anterior, cu ocazia dezvelirii locuințelor nr. 8 și 11). S-a obținut astfel un profil general pe direcția N - S, confirmându-se existența celor trei etape principale de locuire pe întreaga suprafață a așezării. Grosimea stratului de cultură al depunerii precucuteniene este de 0,7 - 0,8 m, cu îngroșări în dreptul complexelor de locuire. A putut fi bine delimitată existența a două orizonturi (A: inferior; B: superior) în nivelul principal (etapa a II-a de locuire), confirmându-se astfel observațiile anterioare.

Întrucât pe traseul primului tronson al S. VIII (în special între m. 4 și 14) au apărut vestigiile clare ale unei locuințe (vatră, râșnițe, ceramică, oase etc.), am deschis un șanț adiacent spre V (nr. IX), pe linia de carouri C, între m. 0 și 21, lăsând un martor de profil între cele două șanțuri (săpat și el la sfârșitul cercetării). Deci, în total, în campania 2000 a fost cercetată o suprafață de 189 m², până în stratul steril (-1,3 / -1,4 m de la suprafață, cu adânciri în zonele de gropi și alveolări neantropice).

În tronsonul sudic al S. VIII (m. 33 - 57) au apărut doar răspândiri de materiale specifice stratului arheologic, precum și unele alveolări, dintre care două par să fie gropi (cele din carourile 37 și 56 - 57), care urmează a fi definite prin cercetarea suprafețelor alăturate, de pe linia C (spre V).

În schimb, în partea nordică a săpăturii s-a conturat clar o nouă locuință (nr. 12), care a funcționat în orizontul IIA. Spre deosebire de locuințele din etapa a III-a (nr. 8 și 11), aceasta nu a avut platformă, ceea ce confirmă observațiile făcute anterior în sectorul A. Din cauza lipsei platformei, ca și a gropilor de pari, dimensiunile locuinței pot fi presupuse doar pe baza răspândirii materialelor. Se pare că materialul de bază

folosit în construcție a fost lemnul, pentru că au apărut foarte puține lutuiei. A fost probabil o construcție de bârne, fixată pe tălpici de lemn. A avut o vatră, construită direct pe podeaua de pământ, fără nici o altă amenajare. Vatra se găsea în partea de N a aglomerării și se prezenta sub forma unor spărturi mozaicale, puternic răvășite, probabil după dezafectarea locuinței. Aceste spărturi de vatră s-au găsit risipite până la 4 - 5 m de amplasamentul inițial, iar mai multe bucăți au ajuns în umplutura gropii adiacente nr. 32, care a fost săpată după dezafectarea locuinței. În preajma vetrei era un spațiu gospodăresc dens, remarcându-se locul amenajat pentru râșniță (într-o mică alveolare), înconjurată parțial de o margine lutuită (gardină), lângă care se găseau resturile mai multor vase. La V de vatră se afla și o piatră de mari dimensiuni (fără urmele de șlefuire specifice râșnițelor), care a servit probabil drept nicovală pentru prelucrarea uneltelor (în preajmă s-au găsit mai multe așchii de silex). Remarcăm faptul că pe toată suprafața locuinței, ca și în preajma ei, s-au găsit numeroase fragmente de râșnițe și frecătoare dezafectate, conturându-se îndeosebi două aglomerări. Una se afla spre marginea sudică (carourile 10 - 12), unde se pare că formau un fel de pavaj, probabil în zona intrării. Cealaltă era spre NV de vatră (carourile 1 - 4, îndeosebi în S. IX), unde se poate presupune că a fost o anexă gospodărească a locuinței; aici a apărut și o mare diversitate de oase de animale și ceramică. La marginea nordică a acestei aglomerări s-a conturat o groapă (nr. 34), unde s-a găsit și un maxilar inferior uman, în stare fragmentară, care urmează să fie analizat din punct de vedere antropologic. Exploatarea completă a gropii nu a fost posibilă în acest an, deoarece se continua sub alea care delimitează sectorul D spre N. Dacă pe lungime (direcția N - S) se poate afirma că locuința se întindea pe cel puțin 7 m (la care se adaugă și cei circa 3 m ai anexei nord-vestice), în schimb în ceea ce privește lățimea, lucrurile nu sunt certe, până nu se vor cerceta și liniile de carouri adiacente (B și E). Oricum, spre E se pare că locuința nu mai continua mult, presupunând că vatra se găsea în colțul nord-estic al acesteia. În schimb, spre V aceasta ar mai putea continua, având în vedere desimea materialelor descoperite în S. IX.

În afară de vestigiile locuinței nr. 12, au mai fost cercetate alte patru gropi: nr. 27, 31 - 33 și surprinsă o a cincia (nr. 34). Groapa nr. 27 fusese parțial sesizată și cercetată în 1999 și se afla lângă locuința nr. 11, spre NV de aceasta, aparținând aceluiași nivel III (ultima etapă de locuire precucuteniană), fiind săpată de la -0,5 m de la suprafața actuală. Este de formă ovală și de mari dimensiuni. La adâncimea de -0,8 m (unde s-a conturat mai clar în suprafață) avea circa 3,5 x 2,5 m, dar la -0,5 m ocupa o suprafață și mai mare: circa 4 x 3 m. Fundul era ușor albiat, adâncindu-se până la -1,2 m; deci, adâncimea ei reală era de -0,7 m. Prezenta o aglomerare de materiale (îndeosebi oase), mai ales spre suprafață, iar spre fund acestea au apărut din ce în ce mai rar. A fost probabil o groapă pentru extragerea lutului, necesar locuitorilor care au ridicat locuința cu platformă nr. 11, devenind apoi loc de depozitare a deșeurilor.

Groapa nr. 31 se găsea imediat spre E de groapa 27 (în S. VIII - caroul 18 c) și se pare că poate fi pusă în relație cu locuința nr. 12, fiind săpată tot din orizontul II A (surprinsă la -0,65 m de la suprafața actuală). Se adâncea până la -0,95 m, deci adâncimea reală era de 0,3 - 0,35 m. Avea o formă ușor ovală (cca. 1,3 x 1,1 m). Umplutura gropii era ticsită de materiale, printre care și două statuete fragmentare (una antropomorfă, alta zoomorfă).

Groapa nr. 33 era situată la N de groapa 27, spre marginea estică a S. IX (îndeosebi în carourile 16 b-c). A fost săpată tot din orizontul IIA (surprinsă la -0,7 m de la suprafața actuală). Avea o formă ovală (1,65 x 1,4 m). Spre centru se adâncea până la -1,95 m (adâncimea reală era de -1,25 m), având un profil în formă de pâlnie până la -1,35 m și apoi era cilindrică până la fund. Fundul era plat și era acoperit cu un strat cenușos. Conținea numeroase materiale, inclusiv vase întregibile. Se pare că și această groapă era legată, ca și precedenta, de locuința nr. 12.

Groapa nr. 32 a apărut în partea vestică a locuinței nr. 12; a fost săpată din nivelul al III-lea (-0,5 m de la suprafață), tăind depunerile acestei locuințe. Apare pe profilul vestic al S. IX, între m. 3,5 și 5,5 (la adâncimea de -0,8 m), depărtându-se spre E, în interiorul șanțului, cu 1,1 m. Avea fundul relativ plat, adâncindu-se până la -1 m de la suprafața actuală; deci, adâncimea reală era de -0,5 m. Avea foarte multe materiale, constând mai ales din oase de animale, apoi fragmente de râșnițe, fragmente ceramice, spărturi mozaicale de vatră ș.a. Forma exactă a acestei gropi va fi stabilită după săparea liniei de carouri C.

Câteva dintre materialele descoperite în acest an necesită o mențiune deosebită:

- un topor perforat, rupt în dreptul orificiului și reșlefuit, care ar fi putut servi, eventual, ca sceptor;

- fragmentul unei piese de cult (unicat), formată din picioarele unite ale unei statuete feminine, care prezenta, în loc de fese și abdomen, o cupă ușor adâncită; deasupra triunghiului inghinal se observă o ruptură, acolo înălțându-se probabil corpul stilizat al statuetei;

- fragment dintr-o reprezentare umană extrem de stilizată, terminată cu cinci proeminente la partea superioară și având la mijlocul corpului o gătitură, iar pe corp un decor de linii verticale; pare a fi mânerul unui căuș, de asemenea o piesă unicat;

- un vârf de săgeată de silex, cu baza concavă, prima apariție de acest fel în mediul precucutenian;

- un fragment de brățară de silex, perfect șlefuită și cu secțiune plan-convexă, având diametrul exterior de 5,5 cm (de asemenea, unicat);

- o fusaiolă plată, realizată prin perforarea și rotunjirea unui fragment ceramic;

- fragmente de idoli, inclusiv unul conic (specific mai ales culturii Cucuteni);

- un topor calapod și unul teslă, precum și alte fragmente;

- șlefuitoare de os, în stare fragmentară;

- fragmentele a trei ace de os șlefuite;

- numeroase piese de silex, dintre care unele contribuie la îmbogățirea repertoriului tipologic al uneltelor culturii Precucuteni;

- fragmente de vase de tip suport și "horă".

Apreciem, deci, că și cercetările din acest an au adus date importante pentru mai buna cunoaștere a culturii Precucuteni, din faza sa finală, iar în particular au reprezentat încă o etapă în cunoașterea planimetriei celei mai vaste așezări precucuteniene, cunoscută până-n prezent pe teritoriul României.

Trebuie să menționăm că în acest an perimetrul în care efectuăm cercetările și-a schimbat proprietarul, deoarece S.C. Comcereal Iași a vândut baza de recepție firmei particulare S.C. Teoval din Tg. Frumos. Deși în acest an noul proprietar a fost de acord cu continuarea săpăturilor (fapt pentru care îi mulțumim și pe această cale), s-ar putea ca în anii viitori să întâmpinăm dificultăți (în funcție de destinația ce va fi dată terenului), ceea ce ar împiedica cercetarea cât mai aprofundată a acestui atât de important sit arheologic.

Dorim să aducem și pe această cale mulțumirile noastre Ministerului Culturii (Serviciul Arheologie), precum și S.C. Izocolor'92 Prod SRL București (dr. Sergiu Barna), S.C. Kip Impex SRL București (ec. Marinela Zavloschi), S.C. Ivis Construct SRL Suceava (ing. Mihai Dăringă), care, prin generoase sponsorizări, au făcut posibilă efectuarea săpăturilor de la Târgu Frumos, în acest an.

Planșa 68

Informații suplimentare online

[Raportul 1139 din cronică.cimec.ro](http://raportul1139.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://localizare.pe.harta.folosind.Mapserver.Cimec.ro)
